

BOARD OF INTERMEDIATE EDUCATION : HYDERABAD
SECOND LANGUAGE - SANSKRIT -II
मानकप्रश्नपत्रम् - संस्कृतम्
Model Paper (w.e.f IPE March 2015)

Time: 3 Hrs.

Marks : 100

सूचना - प्रथमा - द्वितीया - तृतीयप्रश्नान् विहाय सर्वेऽपि प्रश्नाः संस्कृते एव समाधेयाः।

I. एकस्य श्लोकस्य प्रतिपदार्थं भावं लिखत।

1 X 8 = 8 M

- अ. कुर्वीत सङ्गतिं सद्भिर्नासद्भिर्गुणवर्जितैः।
प्राप राघवसङ्गत्या प्राज्यं राज्यं विभीषणः।।
आ. अप्रमत्ताश्च सत्यैकपराः भवत सर्वदा।
विजयः सत्यनिष्ठानां तथ्यं नास्त्यत्र संशयः।।

II. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त।

1 X 6 = 6 M

- अ. गङ्गावतरणे रतस्य भगीरथस्य प्रयत्नं संग्रहेण लिखत ?
आ. हरिश्चन्द्रः सत्यमेव जयते इति कथं निरूपितवान्?

III. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त।

1 X 6 = 6 M

- अ. शुकशाबकाः हारीतेन कथं रक्षितः ?
आ. चूडाला शिखिध्वजस्य मनः कथं परिवर्तितवती ?

IV. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत।

3 X 2 = 6 M

- अ. आश्रमपदे रामः सीता लक्ष्मणः च कथं स्थिताः ?
आ. राज्यं नाम कीदृशम् ?
इ. वासुकिना गरुत्मान् किमिति अभिहितः ?
ई. जीमूतवाहनं प्रत्युज्जीवयन्ती देवी गौरी किमिति अवोचत् ?
उ. पार्वती तपः कथम् आचरति ?
ऊ. चिताभस्मनः रजः अपि केन विशुद्धिमश्नुते।

V. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत।

2 X 3 = 6 M

- अ. मनोरथो महानेषः भगीरथ! महारथ !
आ. ध्रुवमूष्मणि दारुणो - दवाग्निः।
इ. ब्रह्मर्षिणा तेन जितोऽस्मि सत्यम्।
ई. नृणां हि नीतिः क्व नु।

VI. द्वयोः ससन्दर्भं व्याख्यानं लिखत।

2 X 3 = 6 M

- अ. अहो प्रभावः तपसाम्।
आ. भवन्तमभिषेक्तुम् आगतं मया।
इ. मनः एव मनुष्याणां कारणं बन्धमोक्षयोः।
ई. कमपि प्रतिकारं कुरुष्व।

VII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत ।

3 X 2 = 6M

- अ. हरः गङ्गां किं प्रति विससर्ज ?
 आ. पाण्ड्यराजः खड्गं कथं प्राप्तवान् ?
 इ. जन्मावधि किं न कुर्यात् ?
 ई. कानि यत्नतः गोप्यानि ?
 उ. नृपः किमिति निश्चयमागतः ?
 ऊ. विश्वसृष्ट् कुतः पूजां न स्वीकुर्यात् ?

VIII. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं लिखत ।

3 X 2 = 6M

- अ. बाणभट्टेन विरचितं काव्यद्वयं किम् ?
 आ. मेधानां गणस्य नाम किम् ?
 इ. अन्ते वीरः राजानं किम् अवोचत् ?
 ई. कदा नरेन्द्रस्य विस्मयः द्विगुणः अजायत ?
 उ. चूडाला स्वपतिदेवं किमिति अवदत् ?
 ऊ. कः स्वर्गराज्यम् आक्राम्यत् ?

IX. एकेन वाक्येन समाधानं दत्त ।

5 X 1 = 5M

- अ. सर्वलोकपितामहः कः ?
 आ. मधुराराजः कीदृशः ?
 इ. शिशुपालस्य शिरः केन छिन्नम् ?
 ई. शूरं केन भेदयेत् ?
 उ. हरिश्चन्द्रस्य केन विस्मृतिः आगता ?

X. एकेन वाक्येन समाधानं दत्त ।

5 X 1 = 5M

- अ. शुकस्य नाम किम् ?
 आ. कृष्णचरितं केन विरचितम् ?
 इ. केन करः प्रेषितः ?
 ई. सिद्धपुरुषः कः ?
 उ. उज्जयिन्याः राजा कः ?

XI. अधो निर्दिष्ट कथां पठित्वा प्रश्नानां समाधानानि दत्त ।

5 X 1 = 5M

अङ्गदेशे लोमपादो नाम राजा बभूव । तस्य जनपदे कदाचित् महती अनावृष्टिः सञ्जाता । तेन बहूनां प्रणिनाम् उच्छेदः समभवत् । अथ सः राजा वेदपारगैः विप्रैः वरुणम् आराधयामास । अथापि वृष्टिः नास्ति ।

अनन्तरं चिन्ताकुलः भूपालः भूसुरान् आहूय पप्रच्छ । - केन उपायेन वृष्टिः स्यात् ? इति ।

ते च एवं प्रोचुः -

“महाराजः अस्ति विभण्डको नाम महर्षिः वनस्थः । तस्य च ऋष्यशृङ्गः नाम तनयः । सः महात्मा यथाजातः अनाघ्रातविषयगन्धः न जानपदान् वृत्तान्तान् जानाति । पितेव ब्रह्मनिष्ठः पितृशुश्रूषापरश्च । सः यद्यानीयते जनपदं तदवस्थं वृष्टिः भविष्यति । परन्तु पितुः सकाशात् तदानयनं दुष्करं मन्यामहे ” इति ।

प्रश्नः -

१. लोमपादस्य जनपदे कदाचित् का सञ्जाता ?
२. राजा वेदपारगैः कम् आराधयामास ?
३. भूपालः भूसुरान् आहूय किमिति प्रपच्छ ?
४. वनस्थः महर्षिः कः ?
५. ऋष्यशृङ्गः कान् न जानाति ?

XII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीणि सन्धत्त ।

3 X 2 = 6 M

- अ. मनस् + चलति ।
- आ. रामस् + षष्ठः ।
- इ. वाक् + वादः ।
- ई. सुप् + अन्तम् ।
- उ. नमः + ते
- ऊ. बालः + खादति ।

XIII. नामनिर्देशपूर्वकं त्रीन् विघटयत ।

3 X 2 = 6 M

- अ. शरच्चन्द्रः
- आ. सज्जनः
- इ. वाङ्महिमा
- ई. तपोवनम्
- उ. गुरुर्जयति
- ऊ. प्रथमोऽध्यायः

XIV. द्वयोः शब्दयोः सर्वविभक्तिरूपाणि लिखत ।

2 X 6 = 12 M

- अ. जलमुक् आ. वाक् इ. मनस् ई. यद् स्त्रीलिङ्गे

XV. समासनामनिर्देशपूर्वकं त्रयाणां विग्रहवाक्यानि लिखत ।

3 X 2 = 6 M

- अ. यथाशक्ति ।
- आ. अधर्मः ।
- इ. त्रिभुवनम् ।
- ई. महाबलः ।
- उ. रामलक्ष्मणौ ।
- ऊ. कार्यकुशलः ।

XVI. वाक्यशुद्धीकरणम् कुरुत ।

5 X 1 = 5 M

१. छात्रः गुरुं नमस्कुर्वन्ति ।
२. उपाध्यायः पाठान् पाठयन्ति ।
३. ग्रनाथालये पुस्तकं सन्ति ।
४. युवकः क्रीडाङ्गणे क्रीडन्ति ।
५. वानराः वृक्षमूले अतिष्ठत् ।
